

Το αγροτικό ζήτημα

1.

Εξελίξεις στον οικονομικό τομέα ➡
πιέσεις στον αγροτικό τομέα

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ: Κυριαρχία μέχρι το 19^ο
αιώνα

Σταδιακή υποχώρηση μετά τη βιομηχανική
επανάσταση στο «**Δυτικό κόσμο**»

Δυτικός κόσμος:

Η Ευρώπη ανήκει σ' αυτόν.

Η Ελλάδα βαδίζει με «μεσογειακούς ρυθμούς»
σ' αυτήν την κατεύθυνση

ΕΛΛΑΔΑ: Η κατοχή γης παύει να είναι
πηγή εξουσίας και κοινωνικού ταξικού
κύρους →
ανοίγουν οι δρόμοι για την αγροτική
μεταρρύθμιση

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ:

A. Κατάργηση μεγάλων ιδιοκτησιών

B. Κατάτμηση αξιοποιήσιμων εδαφών

} →
: μικρές παραγωγικές μονάδες οικογενειακού
χαρακτήρα που ανταποκρίνονται καλύτερα στις
νέες παραγωγικές και κοινωνικές συνθήκες

Ελληνικός χώρος: Διευθέτηση
του προβλήματος της έγγειας
ιδιοκτησίας χωρίς εντάσεις
≠Ευρωπαϊκά, Βαλκανικά κράτη

Αίτια:

1. Προοδευτική διανομή των εθνικών γαιών →
πλήθος αγροτών με μικρές και μεσαίες
ιδιοκτησίες
2. Τα τσιφλίκια (Αττική-Εύβοια) δεν
προκάλεσαν ιδιαίτερο πρόβλημα

Αλλά η διεύρυνση του κράτους -
Επτάνησα(1864), Άρτα , Θεσσαλία(1881)-
φέρνουν στο προσκήνιο το ζήτημα της
μεγάλης ιδιοκτησίας.

Τσιφλικάδες της Θεσσαλίας = Πλούσιοι
Έλληνες του Εξωτερικού

1. Διατηρούν το θεσμό των κολίγων
2. Ασκούν πολιτικές και κοινωνικές πιέσεις για κερδοσκοπία (σιτάρι)
 - α. Δασμοί στο σιτάρι από τη Ρωσία
 - β. Τεχνητές ελλείψεις

ΕΝΤΑΣΕΙΣ Ψήφιση νόμων του 1907:
Η ελληνική κυβέρνηση μπορεί να
απαλλοτριώνει και να διανέμει σε
ακτήμονες μεγάλες εκτάσεις :
Δύσκολη εφαρμογή → τριβές →
→ συγκρούσεις (**ΚΙΛΕΛΕΡ/1910**)

Τέλος Βαλκανικών πολέμων:

Το ζήτημα γίνεται πιο περίπλοκο:
Μουσουλμάνοι ιδιοκτήτες μεγάλων
εκτάσεων στα νέα όρια της χώρας

Α΄ Παγκόσμιος – Εθνικός διχασμός
Αποφασιστικό βήμα προς την
ολοκλήρωση της αγροτικής
μεταρρύθμισης
1917: Κυβέρνηση Ελ. Βενιζέλου
(Θεσ/νίκη): ολοκλήρωση

ΣΤΟΧΟΣ:

- 1. Στήριξη και πολλαπλασιασμός των ελληνικών ιδιοκτησιών στις νεοαποκτηθείσες περιοχές**
- 2. Αποκατάσταση προσφύγων/ πρόληψη κοινωνικών εντάσεων στον αγροτικό χώρο**

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Δυνατή η απαλλοτρίωση μεγάλων ιδιοκτησιών για την αποκατάσταση των προσφύγων

Αναδιανομή: Μακεδονία 85%, Θεσσαλία 68%, Σύνολο χώρας 40% των καλλιεργησίμων εκτάσεων

- Προσφυγικό πρόβλημα → ολοκλήρωση αγροτικής μεταρρύθμισης → καθεστώς μικροϊδιοκτησίας → νέα προβλήματα :

Οι μικροκαλλιεργητές δυσκολεύονται να εμπορευματοποιήσουν την παραγωγή – θύματα των εμπόρων

ΜΕΤΡΑ: 1. Αγροτική Τράπεζα 2. Κρατικοί οργανισμοί παρέμβασης 3. Παραγωγικοί συνεταιρισμοί

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ : Αγροτικό ζήτημα: Νέο περιεχόμενο χωρίς εντάσεις (Ισπανία- Βουλγαρία- Ρουμανία)

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

- Αβραάμ Μπεναρόγια

(Αγροτικό πρόβλημα +) **Εργατικό κίνημα**: Διαφορές ανάμεσα στην Ελλάδα και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες

Αιτία:

Οι ιδιομορφίες της ελληνικής ανάπτυξης
Τέλος 19^{ου} αιώνα: Σοσιαλιστικές ομάδες και εργατικές ομαδοποιήσεις με μικρή επιρροή
(Σε σχέση με τις δυτικές ή τις βαλκανικές χώρες)

1

ΑΙΤΙΑ

- Απουσία μεγάλων σύγχρονων βιομηχανικών μονάδων
- Σημαντικό ποσοστό ξένου εργατικού δυναμικού στα δημόσια έργα (π.χ. Ιταλοί στη διώρυγα της Κορίνθου)
- Πρόσκαιρη – βραχύχρονη απασχόληση στα δημόσια έργα (όπου το εργατικό δυναμικό είναι σταθερό ταξική συνείδηση +πάλη π.χ. Λαύριο)
- Μεγάλη Ιδέα : Εμποδίζει ιδεολογίες με κοινωνικό-ταξικό περιεχόμενο

2

Τέλος Βαλκανικών πολέμων:

Ενσωμάτωση **Θεσσαλονίκης** στην Ελλάδα →
αλλαγή τοπίου - Η Θεσσαλονίκη σημείο
αναφοράς για το εργατικό κίνημα

ΑΙΤΙΑ: 1.Βιομηχανικό υπόβαθρο

**2.Κοσμοπολίτικος χαρακτήρας (διακίνηση
ιδεών)**

3.Φεντερασιόν

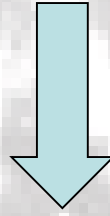
- Μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της
Θεσ/νίκης με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την
ανοιχτή σε ιδέες εβραϊκή κοινότητα
- Δίαυλος για τη διάδοση σοσιαλιστικής/εργατικής
ιδεολογίας στη χώρα

Τέλος Α΄ Παγκοσμίου πολέμου: Ωρίμαση του εργατικού/σοσιαλιστικού κινήματος

Λόγοι:

1. Πιέσεις που δέχτηκε η ελληνική κοινωνία
2. Εμπλοκή σε διεθνείς υποθέσεις
3. Αντίκτυπος Ρωσικής Επανάστασης

Ωρίμαση του εργατικού σοσιαλιστικού κινήματος

- Ίδρυση Γ.Σ.Ε.Ε (κλαδικά και τοπικά σωματεία)
- Ίδρυση Σ.Ε.Κ.Ε (Σοσιαλιστικό εργατικό κόμμα Ελλάδος) → Προσχώρησε στην Τρίτη Διεθνή και μετονομάστηκε σε Κ.Κ.Ε